

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

3. června 2010*

Ve věci C-484/08,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Tribunal Supremo (Španělsko) ze dne 20. října 2008, došlým Soudnímu dvoru dne 10. listopadu 2008, v řízení

Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid

proti

Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (Ausbanc),

* Jednací jazyk: španělština.

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano (zpravodaj), předseda senátu a zastupující předseda prvního senátu, E. Levits, C. Toader, M. Ilešič a J.-J. Kasel, soudci,

generální advokátka: V. Trstenjak,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 10. září 2009,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid M. Merolou, avvocato, a J. Cadarso Palauem, abogado,
- za Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (Ausbanc) J. Rodríguez Teijeiro, procuradora, jakož i L. Pineda Salidem a M. Mateos Ferresem, abogados,
- za španělskou vládu J. López-Medel Basconesem a M. Muñoz Pérezem, jako zmocněnci,
- za německou vládu M. Lummou a J. Kemper, jako zmocněnci,

- za rakouskou vládu E. Riedlem, jako zmocněncem,

- za portugalskou vládu L. Inez Fernandesem, H. Almeida a P. Contreiras, jako zmocněnci,

- za Komisi Evropských společenství E. Gippini Fournierem a W. Wilsem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 29. října 2009,

vydává tento

Rozsudek

- ¹ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 4 odst. 2 a článku 8 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, dále jen „směrnice“).

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid (dále jen „Caja de Madrid“) a Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (španělské sdružení uživatelů bankovních služeb, dále jen „Ausbanc“) ve věci legality klauzule, kterou Caja de Madrid zavedla v úvěrových smlouvách s variabilní úrokovou sazbou uzavíraných s jejími klienty za účelem koupě bytu.

Právní rámec

Právní předpisy Unie

- 3 Dvanáctý a devatenáctý bod odůvodnění směrnice stanoví:

„vzhledem k tomu, že však za daného stavu věcí vnitrostátní právní předpisy umožňují, aby se uvažovalo pouze o částečné harmonizaci; že zejména tato směrnice se vztahuje pouze na smluvní podmínky [klauzule], které nebyly sjednány individuálně; že členským státům by měla být ponechána možnost, aby s náležitým ohledem na Smlouvu [o EHS] zajistily spotřebitelům vyšší úroveň ochrany prostřednictvím přísnějších vnitrostátních ustanovení, než jsou ustanovení [...] směrnice;

[...]

vzhledem k tomu, že pro účely [...] směrnice se posouzení nepřiměřeného [zneužívajícího] charakteru nesmí týkat podmínek [klausulí], které popisují hlavní předmět smlouvy, ani poměru kvalita/cena dodávaného zboží nebo poskytovaných služeb; že hlavní předmět smlouvy a poměr kvalita/cena mohou být nicméně vzaty v úvahu při posuzování přiměřenosti [zneužívajícího charakteru] jiných podmínek [klausulí]; [...]"

4 Článek 3 směrnice stanoví:

„1. Smluvní podmínka [klausule], která nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou [zneužívající], jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.

2. Podmínka [klausule] je vždy považována za nesjednanou individuálně, jestliže byla sepsána předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na obsah podmínky [klausule], zejména v souvislosti s předem sepsanou běžnou smlouvou [adhezní smlouvou].

Skutečnost, že některé aspekty podmínky [klausule] nebo jedna konkrétní podmínka [klausule] byly individuálně sjednány, nevylučuje použití tohoto článku pro zbytek smlouvy, jestliže celkové posouzení smlouvy ukazuje, že jde o předem sepsanou běžnou smlouvu [adhezní smlouvu].

Jestliže některý prodávající nebo poskytovatel tvrdí, že určitá běžná podmínka [klausule] byla individuálně sjednána, je povinen o tom předložit důkaz.

3. Příloha obsahuje informativní a nevyčerpávající seznam podmínek [klausulí], které mohou být pokládány za nepřiměřené [zneužívající].“

5 Článek 4 směrnice zní následovně:

„1. Aniž je dotčen článek 7, posuzuje se nepřiměřenost smluvní podmínky [zneužívající charakter smluvní klauzule] s ohledem na povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s odvoláním na dobu uzavření smlouvy s ohledem na všechny okolnosti, které provázely uzavření smlouvy, a na všechny další podmínky smlouvy [smluvní klauzule] nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází.

2. Posouzení nepřiměřené povahy podmínek [zneužívajícího charakteru klauzulí] se netýká ani definice hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné, ani služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, pokud jsou tyto podmínky [klauzule] sepsány jasným a srozumitelným jazykem.“

6 Článek 8 směrnice stanoví:

„Členské státy mohou přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení slučitelná se Smlouvou v oblasti působnosti této směrnice, aby zajistily nejvyšší stupeň ochrany spotřebitele.“

Vnitrostátní právní úprava

- 7 Ochrana spotřebitelů proti zneužívajícím klauzulím byla ve španělském právu zajištěna obecným zákonem 26/1984 o ochraně spotřebitelů a uživatelů (Ley General 26/1984 para la Defensa de los Consumidores y Usuarios) ze dne 19. července 1984 (BOE č. 176 ze dne 24. července 1984).
- 8 Zákon 26/1984 byl změněn zákonem 7/1998 o obecných smluvních podmínkách (Ley 7/1998 sobre condiciones generales de la contratación) ze dne 13. dubna 1998 (BOE č. 89 ze dne 14. dubna 1998), který do vnitrostátního práva provedl směrnici 93/13.
- 9 Zákon 7/1998 nicméně čl. 4 odst. 2 do vnitrostátního práva neprovedl.

Skutkový základ sporu a předběžné otázky

- 10 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že do úvěrových smluv s variabilní úrokovou sazbou uzavíraných za účelem koupě bytu mezi Caja de Madrid a jejími klienty byla předem začleněna písemná klauzule, na základě které smluvně sjednaná základní úroková sazba, která se periodicky mění podle dohodnutého referenčního indexu, musí být od první úpravy zaokrouhlena o čtvrt procentního bodu nahoru (dále jen „klauzule o zaokrouhlení“).

- 11 Ausbanc podalo dne 28. července 2000 žalobu, kterou se zejména domáhalo, aby Caja de Madrid vypustila klauzuli o zaokrouhlení z uvedených úvěrových smluv a aby ji nepoužívala ani v budoucích smlouvách. Juzgado de Primera Instancia de Madrid rozsudkem ze dne 11. září 2001 této žalobě vyhověl a konstatoval, že podle vnitrostátních právních předpisů provádějících směrnici byla klauzule o zaokrouhlení zneužívající, a tudíž absolutně neplatná.
- 12 Caja de Madrid se proti tomuto rozsudku odvolala k Audiencia Provincial de Madrid, který v rozsudku ze dne 10. října 2002 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně.
- 13 Proti tomuto rozsudku podala Caja de Madrid dne 27. listopadu 2002 kasační opravný prostředek k Tribunal Supremo.
- 14 Podle Tribunal Supremo může klauzule o zaokrouhlení představovat podstatnou náležitost smlouvy o bankovním úvěru, jako je smlouva dotčená v původním řízení. Je-li však čl. 4 odst. 2 směrnice vylučuje, aby se posouzení zneužívajícího charakteru vztahovalo na klauzule týkající se zejména předmětu smlouvy, nemůže být v zásadě posouzen zneužívající charakter takové klauzule, jako je klauzule dotčená v původním řízení.
- 15 Tribunal Supremo však současně konstatoval, že Španělské království tento čl. 4 odst. 2 neprovedlo do svého vnitrostátního právního řádu a že podle španělských právních předpisů takovému posouzení podléhá celá smlouva.

- 16 Za těchto podmínek se Tribunal Supremo rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Musí být článek 8 [směrnice] vykládán v tom smyslu, že členský stát může ve svých právních předpisech ve prospěch spotřebitelů zavést přezkum zneužívajícího charakteru klauzulí, které čl. 4 odst. 2 [směrnice] z tohoto přezkumu vylučuje?
- 2) Brání z tohoto důvodu čl. 4 odst. 2 ve spojení s článkem 8 [směrnice] členskému státu, aby ve prospěch spotřebitelů ve svém právním řádu zavedl přezkum zneužívajícího charakteru klauzulí týkajících se ‚definice hlavního předmětu smlouvy‘ nebo ‚přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné a služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé‘, i když jsou sepsány jasným a srozumitelným jazykem?
- 3) Je s článkem 2 ES, čl. 3 odst. 1 písm. g) ES a čl. 4 odst. 1 ES slučitelný takový výklad článku 8 a čl. 4 odst. 2 [směrnice], který členskému státu umožňuje soudní přezkum zneužívajícího charakteru klauzulí spotřebitelských smluv, které jsou sepsány jasným a srozumitelným jazykem a které definují hlavní předmět smlouvy nebo přiměřenost ceny a odměny na straně jedné a služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé?“

K předběžným otázkám

K přípustnosti

- ¹⁷ Ausbanc, španělská vláda a Komise Evropských společenství zpochybňují přípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce z důvodu, že není užitečná pro vyřešení sporu projednávaného před předkládajícím soudem. V tomto ohledu uvádějí, že se sporná klauzule o zaokrouhlení netýká hlavního předmětu dotčené smlouvy, ale představuje vedlejší ujednání, takže se čl. 4 odst. 2 směrnice na věc v původním řízení nevztahuje.
- ¹⁸ V tomto ohledu je třeba na úvod připomenout, že podle ustálené judikatury je v rámci řízení upraveného v článku 267 SFEU, které je založeno na jasném rozdělení funkcí mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem, pouze vnitrostátní soud příslušný ke zjištění a posouzení skutkových okolností sporu v původním řízení, jakož i k výkladu a uplatňování vnitrostátního práva. Stejně tak je věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci nezbytnost a relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. V důsledku toho, jestliže se položené otázky týkají výkladu práva Unie, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (viz rozsudky ze dne 12. dubna 2005, Keller, C-145/03, Sb. rozh. s. I-2529, bod 33, a ze dne 18. července 2007, Lucchini, C-119/05, Sb. rozh. s. I-6199, bod 43, jakož i ze dne 11. září 2008, Eckelkamp a další, C-11/07, Sb. rozh. s. I-6845, body 27 a 32).

- 19 Ačkoliv Soudní dvůr rovněž rozhodl, že mu za výjimečných okolností přísluší, aby za účelem ověření své vlastní pravomoci přezkoumal podmínky, za kterých se na něj vnitrostátní soud obrátil (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 16. prosince 1981, Foglia, 244/80, Recueil, s. 3045, bod 21, a ze dne 19. listopadu 2009, Filipiak, C-314/08, Sb. rozh. s. I-11049, bod 41), je možné odmítnout rozhodnutí o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem pouze tehdy, pokud je zjevné, že ustanovení práva Unie, které je předmětem výkladu Soudního dvora, nelze použít (viz rozsudky ze dne 5. prosince 1996, Reisdorf, C-85/95, Recueil, s. I-6257, bod 16, a ze dne 1. října 2009, Woningstichting Sint Servatius, C-567/07, Sb. rozh. s. I-9021, bod 43).
- 20 Tak tomu však v projednávaném případě není.
- 21 Tribunal Supremo si totiž ve svém předkládacím rozhodnutí položil otázku týkající se rozsahu povinností, které členským státům vyplývají ze směrnice, pokud jde o rozsah soudního přezkumu zneužívajícího charakteru některých smluvních klauzulí, na které se podle Tribunal Supremo vztahuje čl. 4 odst. 2 směrnice.
- 22 Ačkoli ne všichni zúčastnění sdílejí tento názor Tribunal Supremo, nejví se – přinejmenším nikoli zjevně – že uvedené ustanovení směrnice nelze v projednávané věci použít.
- 23 Za těchto okolností je třeba konstatovat, že Soudní dvůr je příslušný rozhodnout o otázkách, které mu položil předkládající soud, a tudíž je třeba prohlásit předběžnou otázku za přípustnou.

K věci samé

K první a druhé otázce

- ²⁴ Podstatou prvních dvou otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 4 odst. 2 a článek 8 směrnice brání tomu, aby členský stát ve svém právním řádu ve prospěch spotřebitelů zavedl přezkum zneužívajícího charakteru smluvních klauzulí týkajících se definice hlavního předmětu smlouvy nebo přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné a služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, i když jsou tyto klauzule sepsány jasným a srozumitelným jazykem.
- ²⁵ Caja de Madrid tvrdí, že článek 8 směrnice členskými státy neumožňuje, aby prostřednictvím prováděcích opatření zavedly nebo v případě neexistence těchto opatření ponechaly v platnosti právní předpisy, které jsou v rozporu s čl. 4 odst. 2 směrnice. Toto ustanovení totiž závazně vymezuje rozsah použití systému ochrany stanoveného směrnicí a vylučuje tak jakoukoliv možnost, aby se od něj členské státy odchýlily, a to i v případě, kdy stanoví pro spotřebitele příznivější vnitrostátní právní předpisy.
- ²⁶ Naopak ostatní zúčastnění, kteří předložili svá vyjádření, tvrdí, že čl. 4 odst. 2 a článek 8 směrnice takové možnosti nebrání. Domnívají se totiž, že přijetí nebo zachování takových vnitrostátních právních předpisů spadá do práva členských států zavést v oblasti působnosti směrnice přísnější mechanismy na ochranu spotřebitele.

- 27 Za účelem zodpovězení položených otázek je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury vychází systém ochrany zavedený směrnicí z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli, co se týče jak vyjednávací schopnosti, tak úrovně informovanosti, které jej vede k tomu, že přistoupí na podmínky předem vyhotovené prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž by mohl ovlivnit jejich obsah (rozsudky ze dne 27. června 2000, *Océano Grupo Editorial a Salvat Editores*, C-240/98 až C-244/98, Recueil, s. I-4941, bod 25, a ze dne 26. října 2006, *Mostaza Claro*, C-168/05, Sb. rozh. s. I-10421, bod 25).
- 28 Nicméně, jak je výslovně uvedeno ve dvanáctém bodu odůvodnění směrnice, tato směrnice stanovila pouze částečnou a minimální harmonizaci vnitrostátních právních předpisů týkajících se zneužívajících klauzulí a ponechala členským státům možnost, aby spotřebitelům zajistily vyšší úroveň ochrany, než je ochrana stanovená směrnicí.
- 29 Článek 8 směrnice tak výslovně stanoví, že členské státy mohou „přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení slučitelná se Smlouvou v oblasti působnosti [...] směrnice, aby zajistily nejvyšší stupeň ochrany spotřebitele“.
- 30 Je tedy třeba ověřit, zda se působnost článku 8 směrnice vztahuje na celou oblast upravenou směrnicí, a tudíž na její čl. 4 odst. 2, nebo zda, jak tvrdí *Caja de Madrid*, je toto ustanovení vyňato z oblasti působnosti uvedeného článku 8.
- 31 V tomto ohledu je však třeba konstatovat, že čl. 4 odst. 2 směrnice stanoví pouze to, že „posouzení zneužívajícího charakteru“ se netýká klauzulí uvedených v tomto ustanovení, pokud jsou sepsány jasným a srozumitelným jazykem.

- ³² Ze samotného znění čl. 4 odst. 2 směrnice tudíž vyplývá, jak uvedla generální advokátka v bodě 74 svého stanoviska, že toto ustanovení nelze chápat tak, že vymezuje věcnou působnost směrnice. Naopak klauzule uvedené v čl. 4 odst. 2, jež spadají do oblasti působnosti této směrnice, jsou vyňaty z posouzení jejich zneužívajícího charakteru jen v rozsahu, ve kterém má příslušný vnitrostátní soud na základě přezkoumání jednotlivého případu za to, že byly prodávajícím nebo poskytovatelem sepsány jasným a srozumitelným jazykem.
- ³³ Z judikatury Soudního dvora dále vyplývá, že čl. 3 odst. 1 a čl. 4 odst. 1 směrnice jako celek stanoví obecná kritéria pro posuzování zneužívajícího charakteru smluvních klauzulí, na které se vztahují ustanovení směrnice (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 7. května 2002, Komise v. Švédsko, C-478/99, Recueil, s. I-4147, body 11 a 17, a ze dne 1. dubna 2004, Freiburger Kommunalbauten, C-237/02, Recueil, s. I-3403, body 18, 19 a 21).
- ³⁴ Obdobně čl. 4 odst. 2 směrnice stanoví, jak uvedla generální advokátka v bodě 75 svého stanoviska, pouze způsob a rozsah přezkumu obsahu smluvních klauzulí, které nebyly sjednány individuálně a které definují hlavní plnění smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem.
- ³⁵ Z toho vyplývá, že klauzule uvedené v čl. 4 odst. 2 spadají do oblasti působnosti směrnice, a že její článek 8 se tudíž vztahuje i na čl. 4 odst. 2.

- ³⁶ Tento závěr nemůže být zpochybněn ani argumenty předloženými Caja de Madrid, podle kterých zejména z rozsudku ze dne 10. května 2001, Komise v. Nizozemsko (C-144/99, Recueil, s. I-3541), vyplývá, že čl. 4 odst. 2 směrnice má kogentní povahu a je závazný pro členské státy, takže se nemohou dovolávat článku 8 směrnice, aby mohly ve svých právních rádech přijmout nebo ponechat v platnosti ustanovení, na základě kterých by mohla být změněna jeho oblast působnosti.
- ³⁷ V tomto ohledu stačí uvést, že tyto argumenty vycházejí z chybného výkladu uvedeného rozsudku. Soudní dvůr v něm rozhodl, že Nizozemské království nesplnilo své povinnosti vyplývající ze směrnice nikoli tím, že neprovedlo její čl. 4 odst. 2, ale pouze tím, že jej provedlo neúplně, takže dotčená vnitrostátní právní úprava neumožňovala dosažení cílů sledovaných tímto ustanovením.
- ³⁸ Uvedená právní úprava totiž vyloučila jakoukoliv možnost soudního přezkumu klauzulí definujících hlavní plnění smluv uzavřených mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, i pokud tato ustanovení byla formulována nejasně a nejednoznačně, takže spotřebitel vůbec nemohl namítat zneužívající charakter klauzule týkající se definice hlavního předmětu smlouvy a přiměřenosti ceny a služby nebo dodávaného zboží.
- ³⁹ Z uvedeného rozsudku Komise v. Nizozemsko tak v žádném případě nelze vyvodit, že by měl Soudní dvůr za to, že čl. 4 odst. 2 směrnice má kogentní a závaznou povahu a že musí být jako takový proveden členskými státy. Soudní dvůr pouze konstatoval, že za účelem zajištění cílů ochrany spotřebitelů sledovaných směrnicí v praxi musí být čl. 4 odst. 2 proveden úplně takovým způsobem, aby se zákaz posouzení zneužívajícího charakteru týkal pouze těch klauzulí, které jsou sepsány jasným a srozumitelným jazykem.

- 40 Z výše uvedeného vyplývá, že členským státům nemůže být bráněno, aby v celé oblasti působnosti směrnice, včetně jejího čl. 4 odst. 2, přijaly nebo ponechaly v platnosti přísnější ustanovení, než jsou ustanovení obsažená v samotné směrnici, aby zajistily vyšší stupeň ochrany spotřebitele.
- 41 Je však třeba poznamenat, pokud jde o spornou španělskou právní úpravu, že jak vyplývá ze spisu předloženého Soudnímu dvoru, zákon 7/1998 do vnitrostátního práva neprovedl čl. 4 odst. 2 směrnice.
- 42 Z toho vyplývá, jak uvedl Tribunal Supremo, že podle španělských právních předpisů vnitrostátní soud může ve sporu týkajícím se smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem vždy posoudit zneužívající charakter klauzule, která nebyla sjednána individuálně a která se týká zejména hlavního předmětu této smlouvy, a to i v případě, kdy byla tato klauzule prodávajícím nebo poskytovatelem předem sepsána jasným a srozumitelným jazykem.
- 43 Za těchto okolností je třeba konstatovat, že španělská právní úprava dotčená v původním řízení tím, že připouští úplný soudní přezkum zneužívajícího charakteru takových klauzulí, jako jsou klauzule uvedené v čl. 4 odst. 2 směrnice, stanovených na základě smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem služby a spotřebitelem, umožňuje v souladu s článkem 8 směrnice zajistit vyšší účinnou ochranu, než je ochrana stanovená směrnicí.
- 44 S ohledem na tyto úvahy je třeba na první a druhou otázku odpovědět tak, že čl. 4 odst. 2 a článek 8 směrnice musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je úprava dotčená v původním řízení, která připouští soudní přezkum zneužívajícího charakteru smluvních klauzulí týkajících se definice

hlavního předmětu smlouvy nebo přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné a služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, i když jsou tyto klauzule sepsány jasným a srozumitelným jazykem.

Ke třetí otázce

- ⁴⁵ Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda článek 2 ES, čl. 3 odst. 1 písm. g) ES a čl. 4 odst. 1 ES brání výkladu čl. 4 odst. 2 a článku 8 směrnice, podle kterého členské státy mohou přijmout vnitrostátní právní úpravu, která připouští soudní přezkum zneužívajícího charakteru smluvních klauzulí týkajících se definice hlavního předmětu smlouvy nebo přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné a služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, i když jsou tyto klauzule sepsány jasným a srozumitelným jazykem.
- ⁴⁶ Pokud jde o článek 2 ES a čl. 4 odst. 1 ES, stačí uvést, že podle ustálené judikatury tato ustanovení stanovují cíle a obecné zásady, které musí být uplatňovány ve spojení s příslušnými kapitolami Smlouvy o ES určenými k provádění těchto zásad a cílů. Samy o sobě tudíž nemohou mít za následek vznik jasných a bezpodmínečných právních povinností členských států (v tomto smyslu viz, pokud jde o článek 2 ES, rozsudek ze dne 24. ledna 1991, *Alsthom Atlantique*, C-339/89, Recueil, s. I-107, bod 9, a pokud jde o čl. 4 odst. 1 ES, rozsudek ze dne 3. října 2000, *Échirolles Distribution*, C-9/99, Recueil, s. I-8207, bod 25).
- ⁴⁷ Obdobně ani čl. 3 odst. 1 písm. g) ES nemůže sám ukládat členským státům právní povinnosti. Jak již měl Soudní dvůr příležitost upřesnit, toto ustanovení se totiž omezuje na uvedení cíle, který však musí být upřesněn v dalších ustanoveních Smlouvy, zejména v ustanoveních týkajících se pravidel hospodářské soutěže (viz v tomto

smyslu rozsudky ze dne 9. listopadu 1983, *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin v. Komise*, 322/81, Recueil, s. 3461, bod 29, a výše uvedený rozsudek *Alsthom Atlantique*, bod 10).

48 Kromě toho je třeba konstatovat, že údaje obsažené v předkládacím rozhodnutí Soudnímu dvoru neumožňují, aby jasně vymezil ustanovení Smlouvy týkající se pravidel hospodářské soutěže, jejichž výklad by byl užitečný pro řešení sporu v původním řízení.

49 S ohledem na všechny tyto úvahy je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že článek 2 ES, čl. 3 odst. 1 písm. g) ES a čl. 4 odst. 1 ES nebrání výkladu čl. 4 odst. 2 a článku 8 směrnice, podle kterého členské státy mohou přijmout vnitrostátní právní úpravu, která připouští soudní přezkum zneužívajícího charakteru smluvních klauzulí týkajících se definice hlavního předmětu smlouvy nebo přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné a služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, i když jsou tyto klauzule sepsány jasným a srozumitelným jazykem.

K nákladům řízení

50 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 4 odst. 2 a článek 8 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je úprava dotčená v původním řízení, která připouští soudní přezkum zneužívajícího charakteru smluvních klauzulí týkajících se definice hlavního předmětu smlouvy nebo přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné a služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, i když jsou tyto klauzule sepsány jasným a srozumitelným jazykem.
- 2) Článek 2 ES, čl. 3 odst. 1 písm. g) ES a čl. 4 odst. 1 ES nebrání výkladu čl. 4 odst. 2 a článku 8 směrnice 93/13, podle kterého členské státy mohou přijmout vnitrostátní právní úpravu, která připouští soudní přezkum zneužívajícího charakteru smluvních klauzulí týkajících se definice hlavního předmětu smlouvy nebo přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné a služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, i když jsou tyto klauzule sepsány jasným a srozumitelným jazykem.

Podpisy.